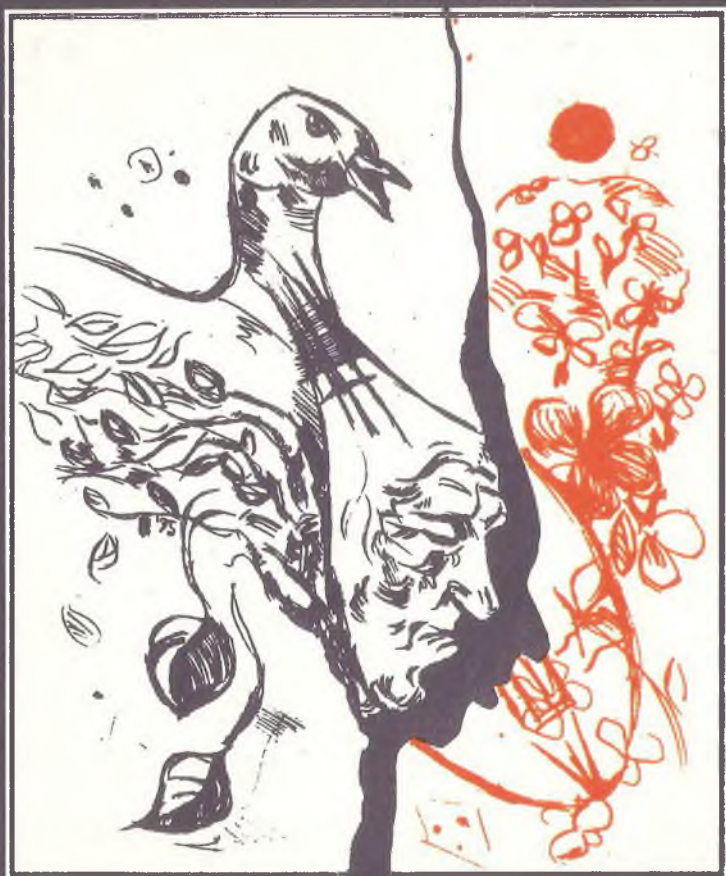

Йордан Кушев

Дъжд
в душата ми
е плакал

Липика

©Йордан Кушев, автор 1995

©Петя Евтимова, художник 1995

ISBN 954-8258-46-3

ЙОРДАН КУШЕВ

ДЪЖД В ДУШАТА МИ Е
ПЛАКАЛ

лирика

Ив. Лазаров
8.04.2013г.
Вин-то
оно ддо
Вин-то

Издателство "ПИК"
Велико Търново, 1995

СЛЪНЧЕВИ ЗАЙЧЕТА...

След двете си стихотворни книги за деца "Огънче гори", наградена с годишна награда за детска литература за 1993 г., и "Вятърко вълшебен", излязла през 1994 г., ето че Йордан Кушев е "пораснал" в стихотворна книга с поезия за възрастни. Но какво значи поезия за деца и поезия за възрастни? Къде е границата между едната и между другата? При добрата поезия, струва ми се, тази граница е в постоянно движение. В детската душа, като в капка роса, се отразява първичността на света и в поезията за възрастни на Йордан Кушев се отразяват слънчеви зайчета от неговия детски свят, пазени и опазени с цената на много устойчивост и съпротива през кръговете на възрастта и житейските изпитни.

Блясъкът от детските игри в тази книга "Дъжд в душата ми е плакал" до голяма степен е останал чист, защото душата на поета носи чистотата на обикновения нео-

бикновен живот. Защото той молитвено се изповядва в бащиния дом, пред майка си и пред себе си; защото неговия корен е жив и незабравен, и в него текат соковете на родния край, на бащините и майчини добродетели, около които поетът осмисля своите оскъдни радости, угризения и прегрешения, своите надежди и признания. Той е един сред не многото български автори, които се стремят да видят поетичното в делничната сивота, да опоелизират полето, житното зърно, майката като реалност и символ, да наименоват безименните орачи, копачи, цигани-артисти, да уловят светлината на светулката. В едно време когато от страниците на вестници и списания, телевизионен екран лъщят поп и арт звезди, когато тружениците на живота биват измествани и подменяни - поне визуално - от светската и хайлайфна клюка, а отражението на безкрайно сложния живот се превръща в един пищен, огромен и скъпо платен рекламен клип.

Йордан Кушев търси поезията във вечното, което го заобикаля. Той е избрал най-трудния път - да даде надежда на безнадеждния, да вдъхне кураж на отчаяния, да поддържа жива светулкова светлина. А така дава надежда, кураж, светулкова светлина и на себе си. За него житното зрънце не е само семе, от което ще се роди нива и хляб. За него житното зрънце има и свойството на естетическа реалност, и цената на поезия. И преди да го посее в браздите, той го е посял в себе си, а от там и в страниците на "Дъжд в душата ми е плакал".

И плакал , и пял... И то не другаде, а в нашия Великотърновски край...

Стефан Поптонев

26 април 1995

ВЕРУЮ

+ + +

Защо да се оплаквам от живота -
нали във дланите ми той лежи.
Дали ще стигна по-висока кота?
Това на моята власт принадлежи.

Когато житното зрънце в земята
събужда за живота своя кълн,
само то тръгва срещу мраз и вятър -
не търси завет под дърво и хълм.

Аз раснах като малко житно зърно
сред нивата на този свят голям...
Хамбари тежки няма да напълня,
но залък на човека все ще дам...

1971

+ + +

Душата ми е кошер на светулки,
събирани сред селската поляна
по здрача блед на вечерите юлски,
под погледа на Мечката голяма.

Затуй у мен не може да угасне
и в нощите най-тъмни светлината.
В душата със светулки съм пораснал
и те ми светят да вървя нататък...

1980

СПОМЕН ЗА ДИКАНЯ

Чужда, в заем взета, кремъчна диканя
обикаляше в затворен кръг хармана.

Под диканята и волските копита
слама кипнала лежи, жарава жито.

Двата стари вола бавно, мъдро крачат
и ухае двора летен на погача.

Мисля си: днес има хляб, дикани няма,
но се губи зърното в осил и слама.

1980

ПОЛИКРАЙЩЕ

Мое село, древен бащин корен,
съхранило детските ми дни, -
в теб познах и радост, и умора,
в теб едно звънченце ми звъни...

Слушах приказки и песни стари
край огнището с догарящ пън.
Първи букви сричах над буквара,
а звезди ме мамеха навън...

Мое село, с гурбетчийски люде,
стигнали до всяко земно кътче,
лутали се в истини, в заблуди -
да изтръгнат от земята къшей.

Преживяло страсти и копнежи,
като птиче гнездо сред полята...
И Росица хваща в тънки мрежи
като златна рибка пак луната.

Мое село, кръстопътен възел,
/вързан по моряшки или не/
своята съдба тъй здраво вързал,
както вързват буйните коне.

Кой ли пръв побил е тука корен
и през времето намерил брод?
Може би затуй е отговорен
моят Кушев - многолюден род!

1985

ПЪРВИ ЕТАЖ

Роден в далечен европейски град
земята със плода си в мен живее.
Навива се въжето - не съм млад,
но и до днес не се дели от нея.

Че там е славеят на моите дни -
не в клетката, а литнал волен славей.
Той не познава бели старини,
гласа си всекиму с любов дарява.

Затуй, макар че станах жител нов
на Търновград, красив като мираж,
не измених на земната любов -
заселих се на първия етаж.

От тука мога да долавям аз
най-малката неуловима тръпка...
И буди ме един славеев глас,
а моята душа в роса се къпе...

1980

ТЪРНОВГРАД

Неземен Търновград!
Мой вечен град!
Не си ли ти възкръснала балада?
И птици, и дървета щом заспят,
звездите в Янтра романтично падат.

Вървя по улиците с кадъръм.
Вървя като безумен звездоброец.
И върху щит от меч дочувам звън -
и ненадейно чезне пак покоя.

Прелиствам, Търнов, твойта древна книга.
Вървя под слънцето ти огнелико.
На Царевец ръце към бога вдигам
и зная аз защо си ти Велико.

1981

+ + +

Денят угасва някъде далече...
С рефрена си един щурец ме мами.
Изгубена от детството ми вечер...
Възкръсва жива песен в паметта ми...

В Росица плува Кумовата слама
и във водата къпят се звездите.
Загрижена, пред къщи чака мама
и плетка недоплетена доплита...

А месецът е пак кълбото бяло -
сред вировете размотава прежда...
В излъсканото речно огледало
един несретник плахо се оглежда.

Преваля лято, идва плодна есен
и бавно зрее истина голяма:
без спомен жив - в сърцето няма песен,
звезди без свод и плод без корен няма.

1977

Д Ъ Ж Д

Дъжд вали, а сякаш слушам плач.
И се сжеждат капки от листата, -
като сълзи в този лепкав здрач
падат, падат право във душата.

Дъжд вали. И все вали, вали...
Няма глас навън. Не вика никой.
Сякаш всичко в този свят боли,
сякаш вече радост не пониква.

Дъжд вали. Не дъжд - вали тъга.
Опустява този свод небесен.
Но защо тъгувам аз сега?
...Някога дъждът за мен бе песен.

1989

ПОСЛАНИЯ НА ДЪЖДА

1.

Капката ми на сълза недей превръща.
Превърни я ти в роса на утро свежо...
Радостта е кратка и насъщна.
Мъката - бездънна и безбрежна.

2.

Вземи от мойта кротка благост.
Засявай във душата щедрост.
Раздавай хляб, вода и радост -
и на богати, и на бедни!

3.

С облаците диви дълго скитах,
станал бях развейник-прах, пройдоха,
но се превъртяха мълком дните
и сега по покривите тропам.

Ще повикам будни и заспали,
както в пролет вика кукувица.
Мойте капки - малки, натежали,
светят като божии зеници...

1989 - 1990

МАЙСТОР НА КАВАЛИ

Свещено е в ръцете ти дървото.
Ти преоткриваш неговия свят...
И може да си беден във живота,
но с твоето изкуство си богат.

Сърцето ти в кавала после пее,
сърцето ти в кавала после плаче -
звучи във славея и в чичопея,
в гласеца на самотното сираче...

Какво е всъщност този свят невесел?
Не е ли просто плач, въздишка, песен?

1989

+ + +

Утро. И започва всичко отначало.

Пак над хребета е слънцето изгряло.

Същите триоки стари светофари -
мигат непрестанно, сякаш недоспали...

Ако всичко се повтори в своя ритъм,
нужен ли е този ден за мен? - се питам.

1982

+++

Най-веселата струна в мен се скъса.
Сега съм птица със криле ранени.
Летя по траекторията къса
и рядко каца радостта при мене.

Какво е щастие - мерило няма:
не се измерва неговата кота.
И като главния герой на драма -
посрещам ударите на Живота!

1986

+ + +

И кой живял е зарад
мене,
когато спях или болеех?

Пабло Неруда

Никой не живее зарад мене.
Никой зарад мен не ще умре.
Всеки сам за себе си роден е -
капка в неспокойното море.

Но море без капчици не става, -
шепнат ми крайбрежните скали.
Буря ли морето разлюлява, -
всяка капка стене и боли!

1983

БАР-МЕЛНИЦА

Не се върти отдавна колелото -
къде са приказливите мливари,
които дълго чакаха брашното,
да го насипят в тежките чували?

Върти се само барманката млада,
върти се кръшно в пъстрата носия,
да ни достави някаква наслада -
и няма я предишната магия...

1983

ЗНАЦИ

+++

Все тези знаци на съдбата,
все този дух и тази стръв!
Към лоното на красотата
стреми се Кушевата кръв.

И дните имат своя образ,
във който трайно съм вселен.
Светът е като слънце объл
от вечни рождества и тлен.

Безкрайна младост в мен живее,
спасила ме от стон и гняв.
Човешко е да полудея...
Човешко е да бъда слаб...

1985

НЕЕСЕННО НАСТРОЕНИЕ

Не ме тревожат есенните мъртви листи, -
властта на пищните им багри ме владее.
И не умират светли чувства или мисли,
когато светлината покрай нас живее,
когато плодовете сочни са узрели,
а слънцето, затворено във тях, пулсира...

Виж, облаците - незапредени къдели -
надничат вече плахо зад баира.

1987

ПОСЛЕДНА ГАРА

За сетен път тук спира влака
и гаричката опустява.
Под черното крило на мрака,
до утрото той тук остава.

Когато влакът утре рано
потегли, недоспал, обратно,
ще грее слънцето засмяно,
ще сипе слънчева позлата...

След толкова разлъки, срещи -
по пътя праведен и грешен,
нима и мен ще ме стовари
животът на последна гара!

1988

ДАЛЕЗЕН СПОМЕН ЗА ЦИГАНИ

Пръснати в света като мъниста,
циганите кой ще събере?
С песента, с усмивката лъчиста -
сред безгрижие са най-добре.

Недоимъкът не ги убива,
те живеят вечно полугладни.
Не орат, не сеят своя нива,
спрат ли нейде, спират ден до пладне.

щракат с Пукат пръсти, *зукат* щракат кастанети -
и сърцето в ритъм заиграва...
По душа - изстрадали поети,
по съдба - негаснеща жаравана...

И остават верни на дайрето,
на кръвта си - луда и пьяна.
Покрив най-добър им е небето,
а леглото - голата поляна.

1994

ЦИГАНСКИ РОМАНС

Ато, Ато,

мое злато...

Усин Керим

Плачат звездите,

плаче луната...

Плаче сърцето,

плаче за Ата...

Плачат върбите,

сенки привели,

питат за Ата

в нощите бели.

Бърза реката, -

бързеят пее...

Пита луната:

"Ата къде е?"

1994

ЗИМЕН ПЕЙЗАЖ

По картина на
Тодор Евтимов

В разкош царува тази зима,
облякла булчинската рокля.
И ту е зрима, ту незрима, -
снегът душата ми затопля.

Реката дреме, в лед скована.
Замислени мълчат върбите -
ту образ на брега, ту рана, -
от тъничка мъгла прикрити.

Една картина се променя
сред дните заснежени, къси...
А тежкото небе над мене
защо отново вежди въси ?

Дали то иска да затвори
лицето светло на пейзажа
и като спуснатите щори
последно сбогом да ми каже?

1990

А К Т Ъ О Р Ъ Т

На Константин Кисимов

Излизаш ти от Вазовата книга
и на героя даваш кръв и плът.
На рампата очите сънно мигат -
и теб, и твойта сянка те следят.

Раздаваш се - на Странджата с душата
- и хъшовете, вечно гладни, храниш.
Изкуството не иска кръв пролята,
макар че носи свои скрити рани.

Превъплатен, живееш в сто герои,
а сто и първият - това си ти.
И всички болки чужди стават твои,
за да разпъват твоите гърди.

Разпятие - на тая тясна сцена.
А вълна пред театъра - простор.
Душата ти живее там спасена
и Търновград е вечен твой декор...

1977

+ + +

В дните просто аз живея -
с ранен изгрев, с късен залез...
Брулил ме е суховея
и под стръкче търсих завет.

Вятър кършил е клонака
и люлял е мойта люлка.
Дъжд в душата ми е плакал -
с глас на птица и гъдулка.

→
Крачил съм в бразда след семе
и в опалено стърнище.
Топли ме в студено време
бащиното ми огнище.

Спал съм на сено и лакът.
Ял съм бобена чорбица.
И в съня ми още тракат
дървени коларски спици.

Пил съм от листо и ручей,
и от бъкел, и от стомна...
И...каквото да се случи,
винаги това ще помня!

1978

СТИХОВЕ ЗА МАМА

+ + +

Живееш, мамо, просто - като хляба -
във делниците незабележима...

Живееш, мамо, - силна или слаба,
но като хляба - все необходима...

1975

СЕЛСКА ЧЕРГА

Премина всяка пъстра нишка
през топлите ти пръсти, мамо.
Втъка - и песни, и въздишки -
до късно вечер, сутрин рано.

И тези есенни полета,
в които семената зреят,
в които тичат хергелета -
завинаги втъка във нея...

+ + +

За да месиш, мамо, нощем хляба
/в не едно жетварско лято/
будна си заспивала, щом трябва,
под глава подвивала си лакът...

Но когато сутринта жетварите
тръгвали към нивите далечни,
хлябът, топъл - топъл, ги опарвал,
в твоето безсъние опечен...

+ + +

Мамо, пак те вика твоят син.
Чуваш ли ме, чуваш ли ме, мамо?
Пак горчи в душата ми пелин...
Късно ли потърсих твойто рамо?

Отмаляваш, губиш сили ти...
Може би за теб е нужен стожер,
но сърцето ти за нас тупти...
/Ах, какво ли майката не може!/

Стискам в зъби своята душа.
И да се предам е много рано.
Но не мога сам да се теша.
Стига ми да те повикам: Мамо!

+ + +

Не иска мама да живее в градска къща.
И дума просто: "Ще умра на село, сине..."
И аз, несвестен, топло я прегръщам
и чувствам, че кръвта ѝ бавно стине...

+ + +

Не се привеждай. Стъпвай леко, мамо.
Ти цял живот бе пъргава и лека.
В живота ми е нужно твоето рамо, -
така по-силен, мамо, е човека.

Недей говори за света отвъден, -
не е пътеката ти извървяна.
Без теб, каквото бъде, пак ще бъде,
но пуст светът ще стане, щом те няма.

Ти имаш да дожънваш своята нива.
Ти имаш да допридаш своята прежда...
Не бързай, не, недей да си отиваш.
Аз твоето дете съм. И надежда...

+ + +

Какво от теб живота, мамо, стори!
Къде е твоята походка лека,
люляла селските широки двори,
люляла лъкатушната пътека?...

Сега с тояжка си подпираш дните,
през двора преминаваш като сянка,
не вярваш на нозете, на очите
и нещо те измъчва постоянно...

Какво, че всеки ден за теб боля,
Не съм аз Бог - да ти помогна, мамо!
И гледам те, и слушам чичопея,
и болката ми става по-голяма...

+++

Живя ти, мамо, просто - като хляба -
във делниците незабележима...
Живя ти, мамо, - силна или слаба,
но като хляба - все необходима.

1992

НА ЖЕНА МИ

+ + +

Под ласката на бялата завивка
с какви мечтания заспиваш ти?
Като звезда изплувала, усмивка
по твоите устни трепка и пламти...

Заспала, ти навярно си щастлива!
Сънят ти нека е благословен!
Затуй ли ставаш още по-красива
и ненагледна ти живееш в мен?

ПЪРВА ЛЮБОВ

Едно разплакано момиче
по глухата алея крачи.
Насреща майски вятър тича
и бърше мокрите клепачи...

О, той сълзите ще изтрие -
момичето добре разбира,
но ще ли може да открие
защо сълзите му напират?

ЕТЮД

И все не мога да те нарисувам.
Аз мога в сънища да те сънувам.

Та как ще хвана в два-три тънки щриха
усмивката - загатната и тиха!

И тези въгленчета във очите
навярно ще останат неразкрити.

На бузките трапчинките, накрая,
не бих могъл и с думи да изваям...

БЯЛАТА ПЪТЕКА

Девствен сняг под стъпките скриптеше,
а над нас валеше белота...
Тая чудна и далечна вечер
беше пълна с бяла самота...

Самота по бялата пътека,
под гнездата, дето празни спят.
Стъпваше до мен с походка лека
ти - снежинка в тоя снежен кът.

И усещах живо как в дланта ми -
стоплена, топи се твойта длан...
Тръгнали на път, допрели рамо,
накъде отивахме - не знам!

ВЪПРОСИ

С какво все пак дарявам те в часа,
когато устни впия в твоите устни;
когато миговете с теб не са
реалност, а едно вълшебно чувство?

С какво ще помниш кратките ни срещи,
които аз не мога да забравя?

С какво кръвта ми правиш по-гореща?
Какво добро у тебе ще оставя?...

+ + +

Все по тебе са моите мисли
и потъвам в едно ширине.
Но защо ли поетът измисли:
"Шаганэ ты моя, Шаганэ!"

Все към тебе, любима, пътувам
в разлюляното равно поле.
Но защо ли в съня си дочувам:
"Шаганэ ты моя, Шаганэ!"

Сякаш с бързите конски копита
на развихрени селски коне
се разнася гласът под върбите:
"Шаганэ ты моя, Шаганэ!"

Сякаш блика във моите вени
(или тъй ми се струва поне)
чародейният стих на Есенин:
"Шаганэ ты моя, Шаганэ!"

+ + +

Остави - и ласка, и целувка.

Няма, няма нужда.

Всичко е фалшиво и преструвка.

Вече си ми чужда.

Струната на обичта се скъса.

Няма глас, ни песен.

Сякаш в мен надвисва облак свъсен.

Аз стоя несвестен.

И в гърдите топлинка умира.

Нещо се разнищва.

Тъжна флейта нейде с болка свири.

Не остава нищо...

+

Не чети! Недей да помниш тия
редове попътни.
В плен съм бил на черната магия.
Вънка утро тътне.

В дън горите се оттегля мрака.
Слънцето изгрява.
Дълъг ден отново нас ни чака.
Откъсни ми здравец.

+ + +

Проста дъсчена барака
обичта ни е побрала.
А стъклото звънко трака,
че навън лудее хала.

Ти отново се тревожиш:
"Ще измръзнат тук децата!"
Ще измръзнат ли? Как може?
В нас нали е топлината!

СРЕБЪРНА СВАТБА

Дните ни нали не бяха леки?
Преживяхме часове горчиви...
Двете наши мънички пътеки -
следа се, накрай света отиват...

И сега - на сребърната сватба -
виното когато пак "горчи",
нежната ти ласка тъй ме радва
и ме греят твоите очи...

ПРИЗНАНИЕ

Навярно тука има "пръст" съдбата,
та цял живот длъжник съм на жената.

Защото мен жена ме е родила.
Защото първа тя ми вдъхна сила.

Защото първи трепет съм изпитал
от въглените - на жена в очите.

Защото първа тя ме ощастливи -
със двете щерки - хубави и мили...

И пред жената винаги съм грешник,
макар и с грехове не толкоз тежки.

Затуй и в стиховете си, накрая,
пред нея искам сам да се покая.

СЪДЪРЖАНИЕ

+ + + /Защо.../	5
+ + + /Душата ми.../	6
СПОМЕН ЗА ДИКАНЯ	7
ПОЛИКРАЙЦЕ	8
ПЪРВИ ЕТАЖ	10
ТЪРНОВГРАД	11
+ + + /Денят угасва.../	12
Д Ъ Ж Д	13
ПОСЛАНИЯ НА ДЪЖДА	14
МАЙСТОР НА КАВАЛИ	16
+ + + /Утро.../	17
+ + + /Най-веселата струна.../	18
+ + + /Никой.../	19
БАР-МЕЛНИЦА	20
+ + + /Все тези знаци.../	21
НЕЕСЕННО НАСТРОЕНИЕ	22
ПОСЛЕДНА ГАРА	23
СПОМЕН ЗА ЦИГАНИ	24
ЦИГАНСКИ РОМАНС	25
ЗИМЕН ПЕЙЗАЖ	26
А К Т Ъ О Р Ъ Т	27
+ + + /В дните.../	28
+ + + /Живееш, мамо.../	31
С Е Л С К А Ч Е Р Г А	32
+ + + /За да месиш.../	33
+ + + /Мамо.../	34

+ + + /Не искам мама.../	35
+ + + /Не се привеждай.../	36
+ + + /Какво.../	37
+ + + /Живя ти, мамо.../	38
+ + + /Под ласката.../	40
ПЪРВА ЛЮБОВ	41
ЕТЮД	42
БЯЛАТА ПЪТЕКА	43
ВЪПРОСИ	44
+ + + /Все по тебе.../	45
+ + + /Остави.../	46
+ + + /Проста дъсчена барака.../	48
СРЕБЪРНА СВАТБА	49
П Р И З Н А Н И Е	50

ЙОРДАН КУШЕВ

ДЪЖД В ДУШАТА МИ Е ПЛАКАЛ

лирика

Българска

Първо издание

Редактор *Стефан Поптонев*

Художник *Петя Евтимова*

Компютърен набор *Радка Евтимова*

Формат 84/108/32

Печатни коли 3

Тираж 500

ISBN 954-8258-46-3

Издателство "ПИК" - Велико Търново

5000 Велико Търново п.к.81

Книгата излиза с любезното съдействие на ЕФ "Венелинов", ЕФ "Петър Коев", ДФ "Бор" - гр. Свищов и ЕФ "Тео-колор" - гр. В.Търново.

Йордан Кушев е роден през 1935 г. в гр. Будапеща, Унгария, но детството и юношеството си прекарва в с.Поликрайще, Великотърновско. Завършил е икономика във ВФСИ "Д.А.Ценов" - Свищов.

Пише стихове за възрастни и за деца. Публикувал е в централния и местен периодичен печат, литературни сборници и алманаси.

Издавал е две стихотворни книги за деца - "Огънче гори", 1993 г. и "Вятърко вълшебен", 1994 г.

"Дъжд в душата ми е плакал" е първата му книга за възрастни.